

Φαινόμενα

Της **Πόhns Διαμαντάκου**
 diaman@doinet.gr

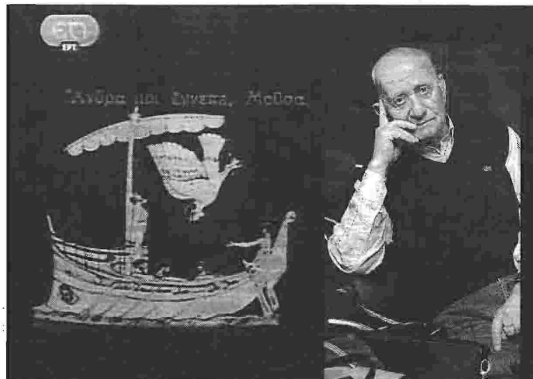
Έκλεισε το μάτι στην κάμερα, στο κοινό, στους αναγνώστες και προσκάλεσε στις δικές του χάρες της ανάγνωσης ο Δ. Μαρωνίτης

Το κάδρο κοντινό. Ο Δημήτρης Μαρωνίτης απαγγέλλει στίχους από την «Οδύσσεια». Ο λόγος του. Οι εικόνες μας. Ανάμεσα στα δύο η σκηνοθέτρια, Κατερίνα Ευαγγελιάκου, αναλαμβάνει τις οπτικές γέφυρες. Για την τηλεοπτική συνάντησή μας με τον δάσκαλο, μεταφραστή, συγγραφέα.

Την αναλαμβάνει τελικώς ο ίδιος, κλείνοντας το μάτι στον θεατή από τα πρώτα λεπτά, αυτοσαρκάζομενος με εκείνο το αλύπητο χιούμορ που χαρίζει ο χρόνος στα λαμπερά πνεύματα.

Τίτλος του «Γ Παρασκηνίου» που του αφιερώνεται, «Από το 7 στο 8». Μπαίνει στην 8η δεκαετία της ζωής του. Βρίσκομαι «επί γήραος ουδών», στο κατώφλι του γήρατος, λέει στον θεατή, σχεδόν σαν να τον διασκεδάζει το γεγονός. Χρησιμοποιεί το παράδειγμα του Σοφοκλή, ο οποίος σε βαθύ γήραος, στα 93 του χρόνια, έγραψε την τελευταία του τραγωδία. Περίπου σε εκείνη την ηλικία βρισκόταν, όταν ο Σωκράτης τον ρώτησε πώς νιώθει: «Χαρούμενος», είπε, «γιατί ξεμπέρδεμα με τα σοκικά πάθη του έρωτα». Με τον λόγο του ο Δημήτρης Μαρωνίτης προκαλεί την εικόνα, την παγιδεύει, της επιβάλλεται, δείχνει από την αρχή πως η σχέση δεν θα 'ναι εύκολη, αλλά καταφέρνει αυτό που εξ αρχής έχει σκοπό: να αναδείξει τα κείμενα, τις λέξεις. Αυτές είναι η πηγή της έντασης και της δημιουργίας του, όπως ομολογεί από τις πρώτες στιγμές και δεν σταματά να επιμένει έως τα τελευταία πλάνα. «Καθώς μεταφράζω ανίσουνο μπουκαπόρτες κλειστές του υποσυνείδητου για πάθη που δεν τα είχα φανταστεί. Οι μεταφράσεις ζητούν τη συνδρομή αυτών των παθών και παθημάτων... Ανά-

Πάθος για το κείμενο

Βρίσκομαι «επί γήραος ουδών», στο κατώφλι του γήρατος, λέει ο Δημήτρης Μαρωνίτης στον θεατή, σχεδόν σαν να τον διασκεδάζει το γεγονός

μεσα στις λέξεις, να υποπτευθείτε αυτή την παθολογία του μεταφραστή που αποκώρρησε από το κείμενο, αφήνοντας όμως στο κείμενο τα ίχνη του πάθους, όχι του παθόντος, τα ίχνη του πάθους...». Τέλειωσε τη μετάφραση της Οδύσσειας, βρίσκεται στην 9η ραψωδία της Ιλιάδας, πέρσει εκδόθηκαν ποιήματά του για τον Σολωμό και τον Καβάφη, ένα για την πεζογραφία του Γιώργου Χειμωνά,

ακολουθεί ένα για τον Σεφέρη, ένα για τον Ελύτη, για τον Ρίτσο... Ακαταπνήτος, συγκλονιστικός στο πάθος του για το κείμενο, για τον λόγο, αυτός πάνω από τον χρόνο για τον οποίο φιλοσοφεί, αλλά δεν στέκεται, τον προσπερνά: «Τι είναι το παρόν, προσπαθώ να το ορίσω. Σημικτό, δεν έχει διάρκεια... μας κυνηγάει το παρελθόν, μπροστά η προσδοκία και ο εφιάλτης ενός απρόβλεπτου

μέλλοντος, που έτσι κι αλλιώς δεν το προσβλέπω μακρόν στην περίπτωση μου...». Ξανά ο διαλυτικός αυτοσαρκασμός του.

Δεν μένει πολύ σε αυτά. Ξεμπερδεύει γρήγορα και με τις πληροφορίες για τη ζωή του. Μερικές φράσεις μόνο: «Είχα τύχη σε δασκάλους... Μεσοτοχία το σπίτι με το νεκροταφείο της Ευαγγελίστριας, σκαρφάδωνα, έμπανανο και όταν έβλεπα ανθρώπους να κλαίνε τους συγγενείς τους πηγαινα και έκλαιγα κι εγώ μαζί και ένωθα πολύ ωραία». Μια στιγμή υποχρεωτικής παρέκκλισης για να τον τοποθετήσει ο θεατής στον πραγματικό χρόνο. Δεν μοιάζει να τον ενδιαφέρει και πολύ. Ξαναγυρνάει γρήγορα στα κείμενα. Να τα συστίσει, να τα ξεκλειδώσει για κόρη των αναγνωστών, να μεταδώσει το δικό του αίσθημα απόλαυσης.

INFO

Πρόσφατες εκδόσεις του Δημήτρη Μαρωνίτη: Σειρά «Γραφή και Ανάγνωση» (Πατάκης), Διονύσιος Σολωμός, Κ. Π. Καβάφης, Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σεφέρης (Μελετήματα)

Οι λέξεις, οι φράσεις τον βασανίζουν

Στο υπόγειο του Θεάτρου Τέχνων ένα έξοχο πλάνο, θεατρικά φωτισμένο, ακούρο το φρόνο και μπροστά προβάλλει φωτισμένος ο Δημήτρης Μαρωνίτης να διαβάζει Ησίοδο, ένα απόσπασμα από τα «Έργα και ημέρες», που συμβολίζει τη σχέση του ποιητή με την εξουσία. Απαγγέλλει. Χωρίς υπερβολές. Με μια σχεδόν μονότονη βραχνή φωνή, σαν να λέει: προσιέφτε τις λέξεις, τις φράσεις, αυτές έχουν σημασία. Αυτές τον βασανίζουν. Η μετάφραση. Το πάθος του. Αλλά και το θέατρο. Ο λόγος, το κείμενο, σε κάθε μορφή του. «Τα κείμενα βρίσκονται αφημένα, ως κειμήλια, σε κατάσπαση ύπνου σαν ότι και νεκροφάνειες. Με τη μετάφραση τα ακου-

μπάμε, τα αφυπνίζουμε, αρχίζουν να ανταποκρίνονται σε αυτή την προσπάθεια να μεταφερθούν στον δικό μας παρόντα χρόνο. Αν δεν υπάρχει δυνατότητα μετάφρασης, τα μεγάλα έργα δεν επιβιώνουν». Διαβάζει Σαπφώ – τον απαραχτικό διάλογο του Έκτορα και της Ανδραμάχης –, διαβάζει Καβάφη, διαβάζει «Αίαντα» από τον Σοφοκλή, κοιτάει τον φακό, απειθύνεται στους θεατές: «Και αυτό το έχω μεταφράσει... λίγο... να δω, θα καταφέρω να το μεταφράσω όλο; Κάντε κι εσείς μια ευχή». Και στον ίδιο τόνο συνεχίζει... «Τώρα που εκείνος στη δαιμονική του μοίρα παραδόθηκε... pes μου τι να περιμένω...».